

Motion till kommunfullmäktige: Låt Vombsjösänkan bli Lunds motsvarighet till biosfärsområdet Kristianstads Vattenrike

Vombsänkan med Revingefältet, Krankesjön, Vombsjön, Vombs fure och Vombs ängar är ett unikt naturområde. För att bevara, förvalta och utveckla området på bästa sätt är arbetsformerna inom begreppet biosfärsområde ändamålsenliga. I biosfärsområden ska naturen utvecklas tillsammans med de boende i och kring området. Ett biosfärsområde får internationell uppmärksamhet och kan stärka Lunds kommuns roll som ett grönt föredöme.

Under åren 2011-2013 deltog Lunds kommun i EU-projektet LIFEscape som syftade till att visa hur landskapskonventionen kunde implementeras på lokal nivå. Som en följd av projektet inleddes ett samarbete mellan Lunds kommun och grannkommunerna Sjöbo och Eslöv med avsikt att undersöka möjligheterna för att Vombsjösänkan formellt ska utses till biosfärsområde. Ett sådant mellankommunalt arbete är viktigt för att värna Vombsjösänkans höga naturvärden och verka för en levande landsbygd. Inom ramen för detta samarbete har en förstudie tagits fram. Projektet Tillsammans för biosfärområdet Vombsjösänkan är en fortsättning på förstudien och en rad olika aktiviteter pågår, där många människor är engagerade.

Vad är ett biosfärsområde?

Unesco har sedan 1970-talet utsett regioner runt om i världen till biosfärområden. Syftet med Unescos biosfärområden är att förbättra relationen mellan människor och miljö globalt, samt att skapa ett hållbart samhälle. De fungerar som modellområden för hållbar utveckling genom att finna lokala lösningar på globala utmaningar. Tillsammans utgör de över 650 biosfärområdena i 120 länder ett världsomspännande nätverk där nya angreppssätt utvecklas, testas och sprids över världen. Biosfärområdena strävar i sina projekt efter att stärka ekosystem så att de kan fortsätta att förse människor med ekosystemtjänster. Unesco har godkänt sju biosfärområden i Sverige: Kristianstad Vattenrike, Vänerskärgrården med Kinnekulle, Blekinge Arkipelag, Älvlandskapet Nedre Dalälven, Östra Vätterbranterna, Vindelälven-Juhtatdahka och Voxnadalen.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling en global agenda för hållbar utveckling – Agenda 2030. I agendan finns 17 globala mål som tillsammans är avgörande för mänskligt välbefinnande över hela världen. Agendan är på samma gång “en handlingsplan för människa, planet och välbefinnande”. Biosfärprogram syftar till att åstadkomma en hållbar utveckling i praktiken och kan vara vägledande i implementeringen av Agenda 2030, lokalt och regionalt. Detta genom att 1) utgöra arenor för samverkan, 2) koppla ihop aktörer – vertikalt och horisontellt, 3) integrera de Globala Målen för hållbar utveckling, 4) upprätthålla välfungerande ekosystem och 5) främja lärande för hållbar utveckling. Biosfärområden ska öka tillgängligheten för naturbaserade upplevelser samt hållbar turism och öka mänskligt välbefinnande samtidigt som ekosystemtjänster säkras för framtiden.

Kristianstads Vattenrike och Blekinge Arkipelag inspirerar

Biosfärsområde Kristianstads Vattenrike har sedan bildandet 2006 varit en förebild för de övriga biosfärsområdena i Sverige. Här har utvecklingen av naturvärden skett i samverkan med landsbygdsutveckling, friluftsliv och besöksnäring. Naturum Vattenriket och de många besöksplatserna i området lockar 100 000-tals besökare varje år och har bidragit till samhällsekonomin och folkhälsoarbetet i kommunen. Även i biosfärsområde Blekinge Arkipelag har friluftsturismen utvecklats och bidragit till ökade intäkter för näringsverksamheten i området.

Vombsjösänkan

En tredjedel av Vombsjösänkan är åker, en tredjedel är betesmark och en fjärdedel är skog. Resten av ytan täcks av sjöar, vattendrag och våtmarker. Förutom sjöarna Vombsjön, Krankesjön, Häljasjön och Bysjön finns flera större vattendrag såsom Kävlingeån, Klingavälsån och Björka/Åsumsån. Vombsjön är sedan 1948 dricksvattentäkt för Malmö, Burlöv, Svedala, Staffanstorp, Vellinge och delar av Lunds och Eslövs kommuner. Vombsjön är också ett viktigt fiskevatten.

Vombsjösänkan är ett av landets artrikaste områden. Till de särskilt värdefulla biotoperna hör sandmiljöerna, där förekomsten av hotade insekter och växtarter är särskilt omfattande. Sandmarkerna finns framför allt på Revingefältet och Vombs fure. Vombs fure hyser en stor tallskog som är viktigt för bland annat kronhjort. Våtmarkerna i Vombsjösänkan hyser höga naturvärden knutna till mader, grunda eutrofa sjöar, slingrande bäckar, kärr och alskog. Dessa marktyper finns framför allt kring Klingavälsån och Krankesjön. Kävlingeån med biflöden svämmar över och utgör värdefulla rastplatser för fåglar under höst och vår. Krankesjön är en av Sveriges främsta fågelsjöar. Området är ett Ramsar-område, dvs utpekade enligt Våtmarkskonventionen som ett särskilt skyddsvärt område. I Vombsjösänkan finns också små skogsdungar, alléer och strandskogar. I flera av lövträdsmiljöerna finns en mycket rik flora och fauna med många rödlistade arter.

Grönprogram för Lunds kommun

Kommunstyrelsen i Lunds kommun ställde sig hösten 2019 bakom ett förslag på nytt Grönprogram för kommunen. Grönprogrammets mål är att det i kommunen ska finnas:

1. Robusta miljöer med funktionella ekosystem och rik biologisk mångfald.
2. En varierad grön stads- och tätortsmiljö, ett rikt kulturlandskap och en levande landsbygd.
3. God tillgänglighet till upplevelserika och inkluderande miljöer som främjar rekreation, en aktiv fritid, naturupplevelse och lärande.

Att verka för att Vombsjösänkan blir erkänt som ett biosfärsområde är en logisk del av att förverkliga grönprogrammet. Skrylleområdet samt andra naturområden i kommunen som nu finns tillgängliga för kommunens invånare och besökare är hårt belastade. Hemester är en trend som har kommit för att stanna liksom att det faktum att naturupplevelser blivit en

viktig faktor vid valet av turistmål. Det finns ett stort behov av fler områden i Lunds kommun med omnejd som kan erbjuda naturvistelse och rekreation.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige att

- tillsammans med Sjöbo kommun och Eslövs kommun verka för att Vombsjösänkan får ett officiellt godkännande som biosfärsområde
- uppdra åt tekniska nämnden att koordinera insatserna för Lunds kommuns räkning

Lund den 20 december 2019

Karin Svensson Smith

Kommunfullmäktigeledamot,
Oppositionsråd